

**טיפים לסוף שנת המס  
המדריך לחברות – חלק ד'  
מפעלים מאושרים**

**אבי נוימן, רו"ח (משפטן) ויפעת שעה, רו"ח  
קסלמן וקסלמן רואי חשבון – Price WaterHouseCoopers**

במסגרת סדרת כתבות זאת נסקור בפניכם מספר טיפים חשובים לקראת תום שנת המס בנושאים מהותיים ורלבנטיים לחברות. בחלק הרביעי מובאת בפניכם סקירה על מספר סוגיות והיבטי המס הכרוכים במפעלים מאושרים.

- **מפעלים מאושרים עד 31.12.04** – שימו לב כי תוקפו של חוק עידוד השקעות הון במתכונתו הנוכחית הוא עד ליום 31 בדצמבר השנה. החל מיום 1 בינואר 2005 אמור להיכנס לתוקפו החוק במתכונתו החדשה, על מסלוליו ותנאיו השונים וזאת במידה והצעת החוק תעבור בכנסת (עד כה פורסמו רק טיוטות להערות). לפיכך, לחברות שמעוניינות להנות מהוראות החוק במתכונתו הנוכחית והגישו כבר בקשות למרכז השקעות, מומלץ כי יפעלו להשגת כתב האישור עד לתום השנה. בקשות שלא יאושרו עד לתום השנה, יתכן ויצטרכו לעמוד בתנאי הוראות החוק החדש.
- **שנת הפעלה ועמידה בהון הנדרש** – חברות שעומדות בתנאי נוהל קביעת שנת הפעלה (כגון: תנאים לגבי עמידה בשיעור ההשקעה בציוד מאושר) ובכוונתם לבחור בשנת 2004 כשנת הפעלה, מומלץ כי יוודאו עמידה בתנאי ההקצאת ההון הנדרש בהתאם לתוכנית ההשקעה. אי עמידה בהקצאת ההון כנדרש עשויה לדחות את שנת הפעלה לשנת 2005 ואף מעבר לכך.
- **הלכת כרמל אולפנינים** – במהלך השנה פסק בית משפט עליון בעניין שאלת קיזוז הפסדי עבר בחברות בעלות "מפעל מעורב". בית המשפט קבע כי מקום בו ההפסדים המועברים נובעים מה"מפעל המעורב" אזי יש לייחס הפסדים אלו לכלל הכנסות החברה. פסק הדין יצר הבחנה חשובה לעניין שאלת מקורן של ההפסדים וקבע כי הפסדי העבר יקוזזו פרופורציונלית רק לחלקי המפעל שהיו קיימים במועד היווצרותם של ההפסדים. כך למעשה, אם בשנת ההפסד לא היו קיימים מפעלים מאושרים, כולם או חלקם, אין לקזז כנגדם בשנת הקיזוז את ההפסדים המועברים.
- **הכנסות ריבית מגיוס כספי הנפקה בחו"ל** – הוראת השעה שנקבעה בשנה שעברה לעניין הכנסות ריבית על פיקדונות בחו"ל שמקורן בכספי הנפקה שבוצעה מחוץ לישראל חלה גם בשנת 2004. הכנסות ריבית שיעמדו בתנאים שנקבעו בהוראת השעה יזכו להטבות המס של המפעל המאושר, פטור או מס מופחת לפי העניין. כך למעשה חברה במסלול חלופי (הנמצאת בשנות הפטור) שבצעה גיוס הון בחו"ל וטרם השקעה את כל כספי הגיוס תהא זכאית לפטור ממס על הכנסות הריבית שנצמחו על כספי הנפקה.
- **הכנסות ממתן זכות שימוש בידע והכנסות מתמלוגים** – במסגרת הרפורמה נקבע כי יראו כהכנסות ממפעל מאושר גם הכנסות הנובעות ממתן זכות שימוש בידע שפותח במפעל והכנסה משירות נלווה לזכות השימוש בידע או לתמלוגים, ובלבד שמקורם של כל אלה הוא במהלך העסקים הרגיל של המפעל. שימו לב כי הרחבה זו חלה, בין היתר, על חוזי מכירה מסוג OEM וכדומה, שעד לתיקון החוק ברפורמה לא היה ברור אם ההכנסות הנובעות מעסקאות אלו תחשבנה כחלק מהכנסות המפעל המאושר.
- **התרת בניכוי של הוצאות מו"פ** - במקרים מסויימים, בעיקר בחברות בעלות מפעל מאושר במסלול חלופי הנמצא בשנות הפטור, קיימת עדיפות שלא לתבוע בניכוי את הוצאות המו"פ כולן בשנת היווצרותן. לאחרונה, בעקבות פס"ד פנורמה היינו עדים לתופעת אישורי החיסוי מהמדען הראשי על מנת לאפשר התרתן של הוצאות המו"פ במלואן בשנת היווצרותן. ואולם, מן הראוי לציין כי לא בכל מקרה קבלת אישור חיסוי כאמור לעיל תטיב עם המפעל. כפי שצויין לעיל, אם המפעל המאושר מצוי בתקופת הפטור אין כל רציונל כלכלי להשגת אישור חיסוי כאמור.

- אופציות לעובדים** – לחברות בעלות מפעלים מאושרים, ששיעור המס הממוצע החל עליהן הינו נמוך מומלץ לבחון הקצאת אופציות עם נאמן במסלול ההוני. מחד, העובד יזכה בעתיד למיסוי שווי ההטבה בשיעור מס מופחת של 25% ומאידך, החברה תהא ככל הנראה אדישה לאי התרת מרכיב ההטבה כהוצאה בידיה וזאת בשל שיעור המס הממוצע הנמוך החל על מפעליה השונים. נציין כי רק אופציות שיוקצו עד לתום השנה במסלול זה יהנו מתקופת חסימה עד תום 2006, בעוד אופציות כאמור שיוקצו בשנה הבאה תהינה חסומות עד תום 2007.
- הלוואות או שטרי הון** – חברה בעלת מפעל מאושרי במסלול החלופי המעוניינת במתן אשראי לחברה קשורה, מומלץ כי השקעה תעשה בדרך של הענקת שטר הון ולא הלוואה צמודת מדד. ככלל, השקעה בשטר הון תביא לכך שהחברה תרשום תוספת בשל אינפלציה וזו האחרונה תיוחס לכלל הכנסות המפעל, לרבות ההכנסות הפטורות או ההכנסות בשיעורים הנמוכים. לעומת זאת, הכנסות המימון ממתן הלוואה לחברה קשורה, לא בהכרח תחשב בעיני רשויות המס כאינטגרלית להכנסות המפעל ומכאן יחובו בשיעורי מס רגילים.
- פידיון הון** - בחברות בעלות מפעלים מאושרים במסלול החלופי קיימת בעיה ביכולת חלוקת של רווחים, שכן כל חלוקה תקים ארוע מס הן במישור החברה המחלקת והן במישור מקבל הדיבידנד. לפיכך, במקרים בהם קיים בסיס עלות גבוה ברכישת המניות, יש מקום לבחון אפשרות מעשית של פידיון הון בדרך של רכישה עצמית על ידי החברה, בכפוף למבחני הרווח ויכולת הפרעון הקבועים בחוק החברות. נציין רק כי בהתאם לטיטת החוק המוצע, פידיון הון יחשב כחלוקת דיבידנד, קרי מדובר בתיקון מחדש ולא מבאר.
- מסלולי החוק החדש** – בהתאם לכוונת האוצר, החל משנת 2005, לא יוגשו עוד בקשות למרכז השקעות באשר לקבלת הטבות למפעלים במסלול החלופי. בטיטת הצעת החוק נקבעו הקריטריונים והכללים לעניין "חברה מוטבת" ו"מפעל מוטב" ולפיכך חברה שתעמוד בתנאים אלו תהא זכאית לקבלת ההטבות ללא אישור בכתב. יחד עם זאת, בפני כל חברה נפתחה האפשרות לקבל אישור מקדמי מרשויות המס, על עמידתה של החברה בתנאים המזכים להטבות.

אבי גוימן, רואה חשבון ומשפטן מכהן כמנהל בכיר במחלקת המסים של קסלמן וקסלמן – PWC .  
 יפעת שעיה, רואת חשבון מכהנת כמנהלת במחלקת המסים של קסלמן וקסלמן – PWC .  
 האמור במאמר זה הינו על דעת הכותבים בלבד ואין לראות בו חוות דעת או המלצה מקצועית.